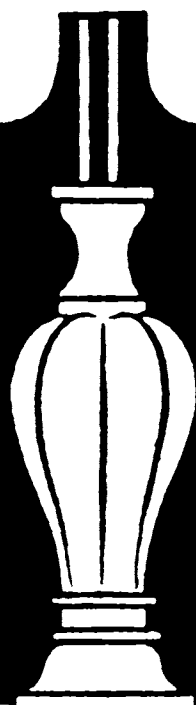

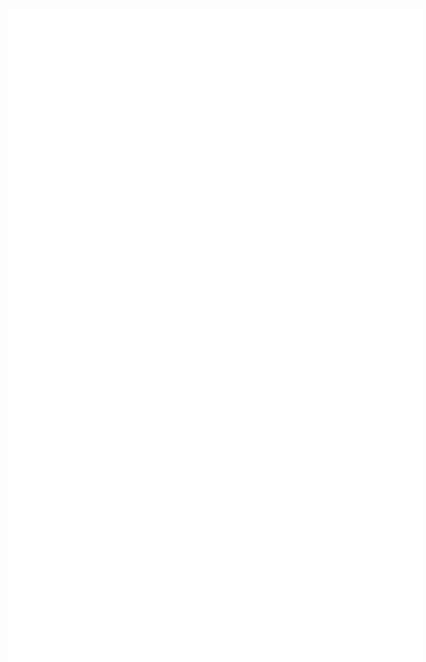
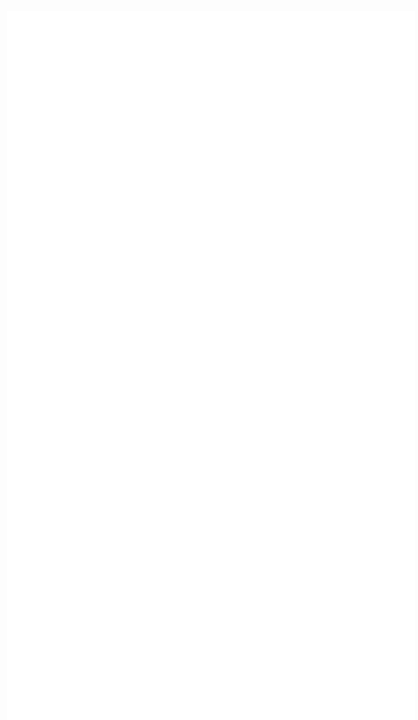
A R N O Š T H E L L O

D E N P Á N Ě

D R U Ž S T V O P Ř Á T E L S T U D I A V P R A Z E

Arnošt Hello

D E N P Á N Ě

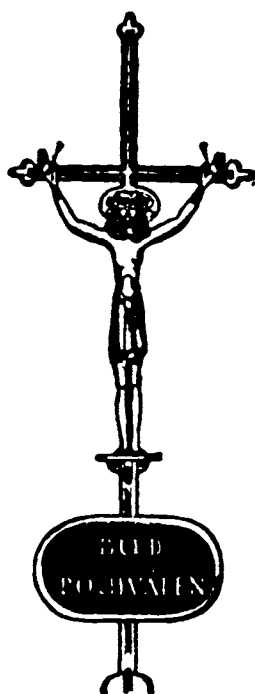
ARNOŠT HELLO

D E N

P Á N Ě

PŘELOŽIL

DR. JOSEF KRLÍN

DRUŽSTVO PŘÁTEL STUDIA PRAHA

1 9 2 3

*NEOPOMIŇ SVĚTITI DNE PÁNĚ,
SEDMÝ DEN,
TOŽ SOBOTA HOSPODINA,
BOHA TVÉHO.
V TENTO DEN NEBUDEŠ PRACOVATI
ANI TY
ANI SYN TVŮJ,
ANI DCERA TVÁ,
ANI SLUŽEBNÍK TVŮJ,
ANI DĚVEČKA TVÁ,
ANI HOVADO TVÉ,
ANI PŘÍCHOZÍ,
JENŽ JEST V BRANÁCH TVÝCH.*

—

(EX. XX., 8. 9.)

P Ř E D M L U V A

S údivem na sebe pohlížejí, kdo přežili zemětřesení. Jsou zmítáni vlnou pocitů, jež se jich zmocňují jeden přes druhý.

Když ve zmatku temných, neurčitých, náhlých a palčivých dojmů se vyjasňuje v ustrašených duších, vynořuje se jediná otázka:

Jak budeme žiti?

Nesmírná pohroma vyžaduje a slibuje nesmírné obnovení. Zdá se nemožným, aby vyváznuvše z propasti, nastoupili znovu cestu, jež je k ní zavedla. Slova neměla ceny. Svrchovanost činů jako by vnucovala přerod. Dnes hledí vstříc zároveň nejhlubšímu zoufalství i nejodvážnějším nadějím.

Vše jest ztraceno, není-li vše zachráněno.

Jen jedna věc připadá nemožnou: žiti jako dříve.

Toť právě jediné, jež se má uskutečniti.

Zkoumejte duše, pátrejte v knihách, pročítejte noviny. Každý myslí, jak myslil, každý mluví, co říkal, každý jest, čím byl.

Zástup přechází nevšimavě přes události, jako když se voda zavírá nad kamenem do ní vrženým. Ničemu se nenaučil a nic nezapoměl.

Napsal jsem 13. května 1867 v *Universu*, několik dní po jeho obnovení:

„Svrchovaná potřeba Ježíše Krista sestoupila s říše rozjímání do říše činů.“

„Křesťanství již není jen mravní nezbytností světa; stalo se nezbytností hmotnou. Tolik pocítujeme tuto nezbytnost, že se odvažuji říci, že jest jediným *dobrem*. Využili jsme již dočasných opatření. Jen pravda může prospěti. Neboť není dvou rozdílných záchranců pro tento a pro onen svět: jest jím Ten, jenž mluvil před devatenácti sty lety k Martě a Marii.“

Dnes nemohu říci nic jiného než tehdy. Toliko pravda, jež se zdála smělou roku 1867, stala se zřejmou roku 1871.

Zřejmou! . . . A přece nikde nejsme svědky ochoty viděti a naslouchati.

Rozumí snad lépe *Journal des Débats* po události samé slovům, jež jsem mu věnoval před pohromou? Ne. Vždyť ani uzavření jeho pracoven mu neodhalilo duchovních podmínek jeho trvání. Nepochopil, že jest chráněn i ve svých nejhmotnějších zájmech pravdou, již popírá.

Poněvadž hluchota lidská odolá hromu, jak by neodolala mému hlasu?

Jejich obrnění proti světlu a proti slovu jest tak dokonalé, že veškerá láska i všechno záští, všechno odpuštění i každý výbuch, všechny prosby i všechno běsnění, všechny hromy i všechny větry zmírají na jejich prahu, aniž je vytrhnou ze spánku.

Jsou lépe chráněni než Achilles, neboť nezapomněli ani na svoji patu. Jsou dokonale opatření proti poranění pravdou. Sjednali smlouvu s temnotami a právo *vyšší síly*, jež trhá všechny smlouvy, této neroztrhlo.

Žijí stále svým starým životem. Nejsou zbrotěni krví. Oheň jich neroztavil.

Poněvadž všichni opakují svůj blud, opakujeme svoji pravdu, již jsme řekli před čtyřmi lety:

„Když nastává bouře, námořník se rozpomíná. Námořník, jenž před chvílí se opíjel, klna, spojuje se v modlitbách s karmelitkou, jež klečí na tisíc mil od něho . . .

„Vítr hrozivě skučí. Loďka je lehoučká, moře nesmírně hluboké, věčnost jest úplně neznáma. Tuto duchovní nezbytnost, již bouře odkrývá námořníkovi, zjevuje celý život všem.“

Ti, kdož se smáli, neustávají. Uzří jednoho dne Jméno i Tvář, jež byly předmětem jejich úsměšku.

Vybízeli jsme lid k následování námořníka a dodávali jsme :

„Nebo vše se sřítí a zemřete.“

To bylo posledním slovem článku.

Č Á S T P R V N Í

I

I pravil Bůh k Adamovi :
Budeš požívatí všech rajských plodů.
Nebudeš však jísti plodů se stromu poznání
dobra a zla.

V den, kdy bys z něho pojedl,

*Smrti zemřeš.*¹

I řekl Bůh k Mojžíšovi :
Promluv k synům Israelským a rci jim :
Ostříhejte své Soboty, neboť jest znamením
mezi mnou a vámi ve vašich pokoleních : abyste
věděli, že jsem Pán, jenž vás posvěcuje.

Šetřte své Soboty, neboť jest svatá.
Kdo ji poruší,

*Smrti zemře.*²

Tak byly dány dvě výstrahy týmiž slovy :

Smrti zemřeš.

Smrti zemře.

A Bůh zdůrazňuje :

Šest dní budete pracovati. Sedmý den jest Dnem
Sobotním, odpočinkem posvěceným Hospodinu.

¹ Gen. II. 16, 17. ² Ex XXXI. 13, 14.

Kdo bude pracovati v ten Den,

Zemře.

Nevystihlá tajemství.

Jsme zabiti úžasem.

Počněme tím, jež jest nejpřístupnějším duchu lidskému, a žasněme nejdříve nad zapomenutím, v něž zapadla tato slova.

Trest smrti jako řádný a právní trest pro člověka za porušení soboty jest zrušen.

Mluvíme zde o trestu smrti, jehož použití vyhražuje si sám Bůh. Tato tajemná smrt, jejíž hrozba stále trvá, jest dávana přímo rukou Boha, který proniká vše na nebi, na zemi i v pekle, a jemuž nikdo nemůže uniknouti.

Prvý rozsudek byl vynesen proti Adamovi, a pokolení lidskému. Za hrozbou následovalo potrestání.

Trest jest příliš ohromný, aby mohl býti vypravován nebo představován. Jest všeobecný, jest hrozný. Tíží nás tíhou, již nemůžeme vypověděti.

Nuže totéž slovo, tentýž rozsudek jest pronesen podruhé.

Zdá se nemožným, aby pokolení lidské přes všechny své síly, všechno své vzdělání, všechno své srdce, všecku svou duši, vyslechlo a nechvělo se.

Ne, pokolení lidské nedbá: ba ani si nevšímá, že táž ústa pronesla dvoje odsouzení.

Člověk nerozeznal neděle od ostatních dnů, jako Adam osudného stromu od stromů ostatních.

Prvý trest nevzbudil v lidském duchu vzpomínky na druhou hrozbu.

Nesmíme ustupovati, jest třeba slavnostně zdůrazniti a zahleděti se na věc.

Pohroma rajska má v dějinách protějšek.

Bůh užil dvakráte týchž slov. Dvakrát stejně pohrozil týmiž slovy, aby si *vymínil jistou věc*.

A hrozný trest prvního přestoupení neupomíná lidu na následky druhého.

A rouška, která jim zahaluje obličej, brání jim slyšeti druhou hrozbu a srovnati její totožnost s prvou, totožnost, jež by bila do očí se stanoviska poznání, kdyby nebyla tak důležitou, rozhodnou, tak základní se stanoviska života.

Tato hrozba, která přináší smrt, jako by nezajímala lidí.

Buď se nekonečně klamu, nebo totožnost obou hrozeb odkrývá mezi dvěma předměty hrozby, mezi dvěma úklady nějaký vztah, příliš tajemný našemu duchu, příliš jemný našim očím. Musí zde býti nějaký zázrak, jehož odhalení nám přivodí kteréhosi dne nečekaná opojení.

Nejméně důvtipní, nejnechápatější z lidí museli zpozorovati, že ve Francii od počátku pohrom nedělní zvony zněly jako umíráček národa Johanky z Arku.

Bouřky každé neděle byly všem nápadny.

Forbach, Sedan, vzdání Met, vydání Paříže . . .

všechny pohromy, připadající na Neděli, dávaly určitou výstrahu.

Kolik hradeb ve Francii, kolik staveb, na nichž se pracovalo v neděli, bylo pokryto osudnými zprávami!

Kolik zdí, stavěných před diváky v Den Páně, odhalilo téhož dne očím kolemjdoucích historii pohrom, jež se dostavovaly.

II.

Tento svět jest tak nízký, že snižuje vše, čeho se dotýká.

Má smutnou moc přeměňovati na své malicherné rozměry nejvznešenější myšlenky, i to, co jest nad myšlenkami.

Dotýká se svou krokvicí vrcholků, jichž jeho oko nedohlédá, niče tím slávu svatyně i děs hříchu, pokouší se srovnati horstva, údolí i propasti.

Tajemstvím, jehož nejsvéhlavěji a nejhlouběji nedbá a jímž pohrdá, jest odpočinek Neděle.

Skoncoval s ním jedním pohledem, ve své hnusné upřímnosti, jako s přežitým nařízením policejního úřadu, jako se zastaralým nařízením zastaralého komisariátu.

Dáváme císaři, co jest císařovo. Rád bych dal dnes Bohu, co jest Božího.

Mezi lidskými zločiny jsou jedny, jichž ztrestání se zdá nekonečně vzdáleno nebo zahaleno, a jsou jiné, jejichž trest přichází poněkud rychleji a poněkud zjevněji.

Mezi tyto poslední, nemýlím-li se, kladl bych zločiny, jichž se dopouští člověk, vkládaje ruku na panství, jež si vyhradil Pán.

Vstupuji s jistým chvěním do hloubek, jež se rozvírají, či spíše pootvírají před mými zraky.

Slova Boží jsou činy.

Saul byl proměněn v jiného člověka, řídě se slovem Samuelovým. Byl vyvolen a posvěcen. Posvěcen na krále Israele, vyvolen za krále. Avšak zadržuje pro sebe po porážce Amalcheově, co náleželo Bohu. Ponechává si nejkrásnější stáda; kořist ho svádí, zdání ho klame, nerozpomíná se na tajemnou úlohu stád v historii patriarchů. Nezná či zapomíná ovcí Labanových. Vztahuje ruku na stvoření, jež Stvořitel vyhradil pro sebe. Jest zapuzen.

To není vše. Samuel srovnává jeho násilí s modloslužbou, ačkoli vztah obou těchto zločinů na pohled neviditelný, zůstává v tajemství, jež se nás zmocňuje.

Historie užívá proti němu tohoto strašného a tak jemného slova, jehož užívá tak zřídka a jímž zdá se rozněcovati silně naši pozornost po nepochopitelnou.

Bůh, praví svatá kniha, litoval, že vyvolil Saula! A Saul nalehl na meč a probodl se, i jeho štítonoš se probodl a zároveň s ním zahynuli jeho tři synové.

Saul se násilně zmocnil majetku Hospodinova.

Bůh však již jednou želel. Litoval, že stvořil člověka, a seslal potopu.

Lítost Boží jest hrozná.

Zdánlivě jsem se uchýlil od sedmého dne. Ve skutečnosti ho neopouštím. Mluvím o věcech vyhrazených Bohu.

Za bouře a blesků na Sinaji hrozný hlas pravil Mojžíšovi :

„Pomni, abys den Páně světil.“

„Sedmý den jest Sobotou Hospodina Boha tvého. V tento den nebudeš pracovati ani ty, ani syn tvůj, ani dcera tvá, ani služebník tvůj, ani děvečka tvá, ani hovado tvé, ani cizinec, jenž vstupuje do bran tvých.

„Neboť Hospodin stvořil v šesti dnech nebe i zemi i moře i vše, co obsahují, a v sedmý den odpočinul. Proto požehnal sobotu a posvětil ji.“¹

Sedmého dne padaly za zvuku trub Josuových hradby Jericha (sedmého dne: hle neopouštím svého předmětu). — Pád zdí Jericha byl odpočinkem Israele.

Nechť toto město jest *Anathema*, pravil Josue a vše, co jest v něm, nechť jest Hospodinovo !

Slovo: *Anathema* jest jedním z nejtajemnějších slov Písma. Zvyk ho užívá vždy ve zlém smyslu. Avšak zvyk se klame. *Anathema* značí: Zasvěcený.

Anathema značí zasvěcený Pánu, ať jeho spravedlnosti, ať jeho slitování či jeho svatosti: Budiž posvěcen. Slovo posvěcen, toť ono, jež se nejméně uchyluje od strašného: *Horma*.

Panna jest nazvána: *Anathema*, neboť celou svou bytostí náleží Bohu, úplně, bez výhrady, bez poskvrny a bez výminky.

V *Biblia Mariana* nalézáme při řeči o Josuovi ke slovu *Anathema*:

„Zasvěcení, jež učinil Josue při dobytí prvního města v zemi Kanaan, jest předobrazem Panny Matky, zasvěcené, jež poskytla Pánu Ježíši jeho první pozemský příbytek. Kdežto ďábel působí více či méně na ostatní lidi, Panna zůstává úplně

¹ Ex XX, 8, 9, 10.

a zcela bez úhony Pánu Bohu (Mendoza, 1. Reg. IV., vers. 11 a 12).“

Israel jest přemožen. Josue nechápe. On, muž vítězství, muž země zaslíbené, dědic přísahy, on, jenž dal pocítiti hvězdám tíhu svého slova, jest přemožen. Jest ohromen hrozným divem svého pádu. Vyčítá Bohu jeho přízeň a přechod přes Jordán.

Posypán popelem, oděn v roztrhaný oděv, vrhá se s křikem na zemi před archu úmluvy. — Přichází večer. Josue nevstává. Starci Israele leží s ním. A nepřestával křičeti.

Povstaň, pravil Pán, proč zde zůstáváš ležeti na zemi?

Israel zhřešil a zpronevěřil se. Dotkl se Anathematu.

Kdosi, bez vědomí Josuova, vztáhl ruku na majetek Páně.

Baltazar nepochybně nezačínal teprve svých zločinů, jedné noci však pil z posvěcených nádob, a v této noci :

Apparuerunt digiti.

Tři slova byla napsána na zdi:

Mane, thekel, phares.

Nádoby ty byly zlaté a stříbrné z chrámu jerusalemského; byl to majetek Páně.

III.

Majetek Boží!

Hle, jedno snad z nejhlubších a nejvíce zapo-
mínaných tajemství.

Možná, že toto tajemství jest jedním z nejmoc-
něji proniknutých světlem, neboť jest z nejzáhad-
nějších.

Čím jest tajemství neproniknutelnější, tím více
ohromuje.

Čím jest neproniknutelnější samo o sobě, tím
více proniká vnějšími věcmi; čím jest temnější
samo o sobě, tím prudčí světlo vrhá do okolí.

Ze všech věcí si Bůh část vyhradil.

Když Bůh postavil Adama do Ráje, dal mu
všechny stromy až na jeden.

V Ježíši Kristu, praví asketičtí spisovatelé, vy-
hradil si Bůh, jenž dal svého syna lidem, nezná-
mou a nejvnitřnější jeho hloubku, jeho nejtajnější,
jeho nejneslýchanější, nejnevypověditelnější, nej-
hlubší zbožnění.

Ani lidé, ani andělé nepronikali hloubky tohoto
srdce. Bůh si vyhradil toto tajemství sám pro sebe.

Po Potopě dává Bůh Noemovi živočichy, jako
dal Adamovi všechny stromy, neboť maso bylo
užitečno člověku; avšak výjimka provází pravidlo,
jako stín sleduje tělo:

Nepožijete masa s krví —
Kdo požije krve, zemře.

Všechny plody byly dány vyjma jeden.

Násilí bylo spácháno; všechny dcery Eviny byly zasaženy hříchem, až na jednu.

Zapověděné ovoce bylo výjimkou v Ráji. Poskvrněné početí, jež se hříchem stalo pravidlem, má výjimku mimo Ráj, a tou jest Panna Maria.

Žasněte nad vzájemným vztahem!

Jediné jen ovoce bylo zakázáno a po osudném pádu v Ráji byla jen jediná žena vyňata z hříchu.

Bůh, praví asketičtí spisovatelé, odpočinul si v Marii. Chtěl říci dceři Evině:

„Všechna jsi krásná, moje milovaná, a poskvrny není na tobě.“

Chtěl, aby úplně neporušenou mu byla, která měla být pannou v jedinečném slova smyslu.

Chtěl, aby panna byla utajena a neznáma, jakou ji prohlašuje tradice katolická.

Chtěl, aby byla anathema.

Žije v samotě, svatý Jan spatřil ženu vznášeti se na svém místě, vznášeti se v samotě, unášenou na dvou velikých křídlech orlích.

A spatřil ji v neděli.

Bůh dal lidem všechny dni v témdni a jediný si vyhradil.

Toť den, v němž učedník, jehož Ježíš miloval, učedník, který obdržel zvláštní a výjimečný dar, jenž *jediný* spočinul na prsou Kristových a jest za poslední večere obrazem hlubokého odpočinku, toť den, v němž svatý Jan měl za bouře vznešené zjevení světla i temnot nadsmyslných.

On, tak zdržlivý ve slovech, upozorňuje nás na počátku zjevení, že byl v Duchu v Neděli!

Apokalypsa byla odpočinkem svatéh oJana.

S výše hory, na níž jsme, rozhlížíme se a současně soustřeďujeme. Rozhlížíme se po osobách a věcech, jež Bůh si vyhradil, a soustřeďujeme se na Den jeho posvěceného a hrozného odpočinku.

Tak, ať kamkoliv se poohlédneme, spatříme tuto pravdu, jež se zdá býti zákonem zákonů:

Každé pravidlo má svou výjimku.

Bůh dává lidem věci, jež jsou zákonným majetkem, a ponechává si, co jest majetkem výjimečným.

Nedotýkejte se panství vyhrazeného.

Maria nejlepší stránku sobě vyvolila, jež nebude odňata od ní.

IV.

Učedník, který sám sebe nazýval učedníkem vroucně milovaným, jde ke hrobu Mistrovu s druhým učedníkem, jenž obdržel jinou výhradu.

Všichni lidé se mohou klamati až na jednoho. Petr jest neomylný, hle, v novém světle jiná výjimka Páně.

Všichni lidé, jižto odešli se světa, zemřeli. Avšak Eliáš a Henoch opustili zemi, aniž zakusili smrti.

Henoch toť *zasvěcený*.

Tento zákon, jenž vládne zákonům a který si přece vymáhá výjimku, provází nás po celé naší cestě.

Šest dní jest podrobena zákonu.

Neděle jest vyhrazena svatyni.

V potu tváři si budeš dobývati chleba.

Hrozné slovo! Tvrdý zákon, volající po výjimce.

A neděle odpovídá volání.

Ti, kteří přišli před Assuera, aniž byli jím povoláni, propadali trestu smrti.

Avšak Assuerus podává své zlaté žezlo zděšené Esther a praví jí:

Tento zákon jest pro všechny vyjma tebe.

Zákon pak jest pro všechny dni, vyjma Neděli.

V.

Hřích lidský učinil život Ježíše Krista na zemi hrozným a tvrdým, že nemožno toho vyjádřiti.

Avšak Tábor na okamžik znovu zahalil Syna Člověka v zář.

Květná Neděle obklopila ho slávou.

A Boží Hod velikonoční ukázal jeho z Mrtvých Vstání.

A Církev mluvíc o tomto dni, praví:

Hle den, jež učinil Pán.

Ukazuje nám Boha jako tvůrce Neděle, majícího výhradné vlastnictví na tento den.

Otec Faber praví: Ač vyvolení budou patřiti na Boha, přece si podržuje nepochybně ve své hloubce nějaké tajemství, nějakou nesmírnou slávu, vyhrazenou jen sobě, jež jim zůstane skryta. Budou ji uctívati, aniž ji uzří, a sláva tato, věčně neznámá, bez umenšení jejich štěstí, neukazujíc se jim, bude strhovati k nejvyššímu klanění nevy-pověditelnému.

Bůh, sám věčný, sám pro svaté, sám pro anděly střeže své výhrady, svého tajemství, svého údělu.

Čím hlubší a jasnější jest zrak lidský, tím lépe rozeznává výjimku od zákona.

Čím povrchnější a porušenější, tím více je zaměňuje.

Čím jest člověk nevidomější, tím více ztrácí s očí Neděli. Znamení, dané rukou Boží, jest patrné jen pohledu ozářenému.

VI.

Tento den bude znamením mezi mnou a vámi.

Znamení jest dokladem smlouvy.

Znamení!

I jest zneuctění Neděle útokem proti smlouvě. Smazává znamení, jež dal Bůh. Jest zločinem proti duze.

Odpočinek a Archa jsou stále v Písmě srovnávány.

Surge, Domine, in requiem tuam, tu et arca sanctificationis tuae.

Příkaz o sobotě byl obsažen v deskách zákona a desky zákona byly v Arše.

Vzpomeňte na Bethsamské, kteří byli zasaženi smrtí, poněvadž neuctivě pohlédli na Archu úmluvy.

Vzpomeňte na krále potrestaného smrtí, protože se jí dotekl.

Vzpomeňte na starce Heliho, jenž padá se stolice a umírá, dovídaje se, že Archa jest v rukou nepřátel.

Vzpomeňte na Filištinské, kteří se obávají na ni pohlédnouti, neboť jim přinášela smrt.

A vzpomeňte na slova, jež slyšel Adam, a na slova, jež zaslechl Mojžíš:

„V den, v který bys pojedl zakázaného ovoce, smrtí zemřeš.“

„Kdo poruší den odpočinku, smrtí zemře.“

Má jest pomsta,¹ praví Pán.

¹ Deut, XXXII, 35.

Zákon odpuštění nejeví se zde ve velikém světle?
Pomsta patří mezi poklady, jež náležejí jedině
Pánu. Jest jeho výhradou a vlastnictvím. *Mea ultio.*
Má jest pomsta. *Mihi vindicta.* Pomsta mně náleží.

„*Nonne haec condita sunt apud me et signata
in thesauris meis.*“ Jest mezi mými poklady.

Kdo sám se mstí, vztahuje ruku po panství Páně.

*Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, et si
sitierit, da ei aquam bibere.*¹

*Prunas enim congregabis super caput ejus, et
Dominus reddet tibi.*

¹ Is. LVI, 2.

VII.

Nocí věků, osvětlovanou bleskem proroků, zaznívá po všech pahorcích ozvěna slova, proneseného k Mojžíšovi. A stále všude a všude slyšíme otázku života nebo smrti.

„Šťastný člověk, praví Isaiáš, jenž činí toto, a šťastný syn, jenž bude toto zachovávat: ostříhati soboty, aby jí neporušil, a chrániti rukou svých, by nečinily zla.

„Těm, kteří budou ostříhati mé soboty a hledati mé vůle a zachovávat mou smlouvu, dám místo ve svém příbytku: Dám jim jméno věčné, jež nezahyne.¹

„A úroda vzejde ze žně a ze soboty.“

„Všechno tvorstvo přijde, aby mne uctilo“, praví Pán.

„A vejdou a spatří mrtvoly těch, již násilně jednali proti mně. A v nich červ nezemře a oheň nepohasne, a budou dáni na pospas veškerému tvorstvu, aby na nich nasytilo pohled svůj.“²

A Jeremiáš:

„Hle, co praví Pán: „Ostříhejte své duše a ne-
noste břemen v den sobotní.“

¹ Is., LVI. 4. ² Is., LVI, 23, 24.

„Neposlechnete-li mne, nebudete-li světiti soboty, budete-li v tento den nositi svá břemena . . . Vrhne oheň do vašich hradeb, jenž pohltí domy Jerusaléma a nebudete jich moci uhasiti.“¹

Výzkumy moderní vědy, prováděné kolem Mrtvého moře, stanovily zajímavý vztah mezi zemskou pryskyřicí a sírou, jimiž zahynuly Sodoma a Gomorrha, a mezi petrolejem, jež známe; účinek zdá se týž.

A Ezechiel :

„Dal jsem jim sobotu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a jimi . . . a oni porušili sobotu . . . neboť jejich srdce zatoužilo po modlách.“²

Hle, ještě jedno tajemství, jež se pootvívá a jež jsem spatřil.

Porušení sabbatu jest přirovnáno k modloslužbě.

Vyrvatí pro stvoření to, co náleží Pánu, toť přirknouti tomuto stvoření, co jest božské; a prohlásiti je za božské, toť modloslužba.

Vztáhnouti ruku na úděl Páně, jest prvním krokem ke kouzelnictví.

Kdo ví, jakou řadou zločinů nadlidských mohl člověk, opustivší sabbat Páně, sestoupiti až k navštěvování onoho druhého sabbatu, který jest samotným středem kouzelnictví, a jehož jméno podobá se příšerné a pekelné parodii věci tříkráte svaté.

Slyšte modlitbu Esdrášovu :

¹ Jer., XVII. ² Ez. XX, 12, 16.

„Pravil jsem levitům, aby se očistili, aby ostříhali brány a světili den sobotní. *Proto*, rozpomeň se na mne, Bože můj, a vytrhni mne podle množství milosrdenství svého!“

Antiochus zakázal svěcení sabbatu a cítil při smrti, že umírá potrestán.

Smrt a porušení sabbatu jsou dva druhové, již se v Písmě neopouštějí. Kráčejí spolu nerozdílně věky historie.

A poněkud dále :

Když Nikanor poznal, že Juda Makkabejský byl v okolí Samařska, usiloval ze všech sil zrušiti den sobotní.

A tu Židé, kteří se ho zdráhali uposlechnouti, mu pravili:

„Nebud' tak krutým, vzdej úctu dni Páně, vzdej slávu tomu, který vše vidí.“

Tu tento nešťastník se tázal, sahá-li moc toho jenž nařídil svěcení soboty, až do nebe. A odpověděli mu:

„Toť živý Bůh, jenž vládne na nebi, jenž nařídil odpočinek sedmého dne.“

„A já, pravil Nikanor, jsem pánem země.“

A Jeremiáš, prorok Páně, zjevil se ve snu knězi Aniášovi, a ve snu dal Judovi Makkabejskému ohnivý meč.

Juda Makkabejský prosil Pána, aby poslal na jeho nepřítele Strach, který jest v jeho řadách, a on a jeho vojsko zahubili třicet jeden tisíc nepřátel a v nesmírné radosti cítili přítomnosti Boží.

Hlava Nikanorova byla sfata, jeho jazyk vyříz-
nut v den Páně a dán za pokrm dravým ptákům.
Jeho ruka byla pověšena na zeď chrámovou.

VIII.

Fariseové ve své slepé zpupnosti vyčítali ne-
svěcení Sabbatu Ježíši Kristu. Necháпали, nebo
nechtěli pochopiti, že zázrak vůbec a zvláště
uzdravování, jest nejvyšším činem odpočinku.

Ježíš Kristus, jenž přišel, aby naplnil, a ne aby
zrušil, nahradil písmenu duchem.

Jeho zmrtvýchvstání přeneslo sobotní odpočinek
na Neděli.

Ježíš Kristus osvětlil a povznesl den Páně. Ne-
odstranil ho; svoboda ducha jej pomstila za pi-
tomost fariseův a obnovila v širokosti lásky, jež
jest vlastní dítek Božích.

Mše, jež jest vyvrcholením činu, jest závazná
v den odpočinku.

Neděle jest obrazem věčnosti beze stínu.

Kdo vešel v odpočinek, odpočívá od svých děl,
po příkladu Boha.

IX.

Zjevení la Salettské jest od nynějška příliš známé, abych je zde vyprávěl. Jest však třeba poznamenati, že tam, jako všude, se vytýkají zločinný útok na Jméno Páně a útok na Den Páně, oba označeny jsouce jakožto dva prameny smrti, jež zaplaví zemi, jestliže . . .

Hrozná *jestliže* provází člověka s příšernou věrností. Toť stín, jenž sleduje tělo.

Tajemství naší svobody vzrůstá s tajemstvím Boží vůle.

Osud Jonášův visí nad námi jako dvojsečný meč.

Zdá-li se poskvrnění Neděle jitřiti hněv Boží proti národu, proti společnosti, proti světu více než ostatní zločiny, toť proto, že tento útok jest veřejným vyznáním viny atheismu. Po všechny dni člověk jako jednatlivec se může spojovati s Bohem, tvoře tím, co svět nazývá Náboženstvím. Avšak Neděle byla vyvolena a posvěcena rukou Páně, aby byla všeobecným chrámem, společným oltářem. Neděle jest úředním a předurčeným, vyvoleným, chtěným a posvěceným svědkem, svědkem slavnostního náboženství, jímž nebe a země se spojily v jednotu.

Kdo porušuje Neděli, trhá současně v sobě nařízení božská i lidská. Veřejný odpad jest ohromný útok, jenž ničí národy a do propasti strhuje národy kdysi vyvolené. Jeremiáš mluví věky a ozvěna

jeho hlasu nezanikla v údolích palestýnských. Rozléhá se s pahorku na pahorek, volajíc na všechna pokolení:

Quis enim miserebitur tui Jerusalem? . .

Jiné zločiny se skrývají. Zneuctění Dne posvěceného se vypíná k slunci. Činí nevázanost ze sebe sama. Útočí na Boha před tváří nebe i země. Klidí, jak zasel. Zločin zveřejněl, Potrestání zveřejnělo. Slyšte tak hrozná a zapomínaná slova:

„Rozpráším vás mezi národy, vytrasím meč proti vám a vaše země bude opuštěna a města zpustošena.

„A země bude radostně slaviti svou sobotu po všechny dny této samoty. Zatím co budete v cizí zemi, země bude míti dlouhou sobotu a odpočine sobě ve své osamělosti, poněvadž jste jí nedopřávali odpočinku v den sobotní, ač jste sami odpočívali“. (Levit. XXVI, 33. 34. 35.)

Jak hluboké potrestání, jež vychází z nitra zločinu! Jakou shodou země se mstí a v jak hojné míře splácí, co jí bylo odepřeno! Její obyvatelé jí nepopřáli dne odpočinku. Zavrhla je daleko od sebe a odpočívati bude sobě po všechny dny a bude světiti po všechny dny svou sobotu, zatím co oni budou lkáti vzdálení od ní, zděšení, a kdo bude sloužiti, bude se chvěti v neznámých krajích.

X.

Šest dní a Den sedmý zdaž se nepodobají dvěma ženám, jež přijaly u sebe Ježíše Krista?

Tento svět jest naplněn Bohem, a ten, jenž mluví v Apokalypse, stojí u dveří a klepá, čeka-je, kdo mu otevře.

Šest dní tvoří své dílo, jež má býti božským. Ubíhají u veliké činnosti. Objevují, vyrábějí, stavějí, přemísťují, mísí, tvoří, přetvořují, zpracovávají hmotu vyzbrojeni důvtipem, silou, věděním, prací. Počet, váha a rozměr určují jejich díla. Mají v ruce kompas, dláto a krokvicí. Mají motyku, lopatu, zednickou lžící, kladivo.

Zorávají zemi, zasévají ušlechtilé semeno, jež později klidí zvětšené a zmnožené mocí tepla a vlhka, mocí prstí, od níž má člověk své jméno,¹ mocí slunce, od něhož člověk přijímá světlo.

Vrtají studně, stavějí domy, paláce, města, mosty, železnice. Prorážejí zemi, trhají skály, stavějí koráb pro oceán, jež ovládne, bude-li to vůlí Boží. Přivádějí v úžas veškeré stvoření, poskytují mu pomoci, vynálezů, pokroku, nádhery, avšak i klamu, slabosti a zklamání vynalézavosti.

Nesou nesmírnou tíhu vědy, společnosti, průmyslu. Pohrávají si se všemi zájmy, a vydávají veškeré své síly.

¹ franc. l' humus, prst — l' homme, člověk.

A pohlížejíce na svou sestru, sedmý den, sedící u nohou Páně a naslouchající ve vznešeném odpočinku slovu, jež nese život a jež ostřeji než meč proniká do vyhrazené svatyně, praví:

Sestra naše nepracuje, sestra naše sedmý den, sestra naše nás nepodporuje.

Marto, Marto, odpovídá hluboký hlas, jenž ví, co vidí, a jenž posuzuje, pečuješ o mnohé věci. A přece jednoho jen jest potřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila a ta nebude od ní odňata.

Šest dní připravuje pokrm Pánu; neboť vše, co jest, bylo stvořeno, aby živilo jeho spravedlnost nebo milosrdenství, jeho hněv neb jeho lásku.

Avšak jeho slovo, jež se nemění, promluvilo, mluví a bude mluvití věkům, jež míjejí i stoletím věčným těm, jež nazýváme století věků:

Jediná toliko věc jest nezbytna. Maria nejlepší stránku vyvolila, jež nebude nikdy od ní odňata.

Nebude od ní odňata, neboť šest dní představuje Čas a sedmý den Věčnost.

Nejlepší stránkou je ta, jež se nekončí, a Den Páně ji uchvátil jako vznešenou zálohu; zatím co věžní hodiny počítají, kolik hodin ještě potrvá tento svět, sedmý Den ji podrží ve věčném a vítězném Jerusalémě o dvanásti branách, o nichž mluví Orel z Pathmu.

Kdyby šest dní bylo prozíravějšími, místo, aby hleděly nepřátelsky na neděli, vrátily by jí její slávu. Věděly by, že odpočinek jest zárukou, posvěcením, světlem a životem práce.

Avšak věci jsou přirozeně slepy. Jejich jediným zdrojem záchrany jest přerušení. Unikají své slepotě, jež vzniká z jejich množství, jen odpočinkem, jenž zaručuje a posvěcuje v jejich středu nezcizitelné právo a záchrance jednoty.

Aby však viděly praktickou důležitost neděle, potřebují zraku.

Nahodilé závažnosti se odhalují celému světu.

Pravá důležitost se zjevuje jen vidoucím.

Ale první, nedbajíce moudrosti, hynou; neboť moudrost působí smrt vždy, když nedává života.

Pohrdání, s nímž vítají hrozby, nezachrání jich od záhuby, již jim bylo vyhrožováno.

Avšak jako neslyšely hrozby, nechápou zániku.

Sedmý den zneuctěn byv ve svém odpočinku, sežehl práci šesti ostatních, a ostatních šest se stalo neplodnými, poněvadž žádaly plodnosti na sedmém.

Práce odnímá člověku své dary, protože odpočinek byl člověkem zrušen. Protože úděl nebe byl zneuctěn, člověk slyší slova, jež zaslechl Kain :

„Země ti neposkytne svých plodů.“

Práce nedělní přináší dítkám bídu a smrt, a když země odmítla svých darů člověku, neštěstí zdvojuje jeho slepotu, jeho slepota zdvojuje jeho neštěstí; propast volá propast; znesvěcení vyvolává rouhání.

Meči Páně, volal Jeremiáš, kde odpočineš? Vrať se do pochvy.

Odpočín; odmlč se.

Neděle jest Alleluja stvoření. Toť den, kdy bychom mohli, zdá se, v tichu postřehnouti oddech světů, zpívající slávu Pánu. — Avšak kam jíti, abychom slyšeli mluvu ticha?

Třeba jíti dále než lev, jenž prochází pouští, dále než orel, jenž proniká oblaka, dále než harmonie, dále než světlo, jež proniká prostorem; třeba přejíti cizí ostrovy a neznámé planiny.

Šel jsem dále než lev, dále než orel, jenž proniká vzduchem, za mnou zůstal zvuk a světlo, jež urazí jen sedmdesát pět tisíc mil za vteřinu, a neslyším oddechu světů.

Jdi dále, dále . . .

Jdu dále, dále, dále a ještě neslyším oddechu světů.

Abys zaslechl oddech světů, musíš jíti tak daleko, že již neuslyšíš jejich hluku.

Šel jsem tak daleko, že již neslyším jejich hluku, a přece neslyším oddechu světů.

Jdi dále . . . abys zaslechl oddech světů, jdi tak daleko, že se již nerozpomeneš na jejich hluk.

Šel jsem daleko . . . tak daleko, že se nerozpomínám na žádné jeho zvuky, a přece neslyším oddechu světů.

Jdi dále . . . dále . . . Abys zaslechl oddech světů jest třeba jíti tak daleko . . . tak daleko, že neuslyšíš hluku svých kroků.

Šel jsem tak daleko, že neslyším ani svých kroků, a přece neslyším oddechu světů.

Jdi dále . . . Třeba jíti tak daleko, že neuslyšíš šumotu svého letu.

Šel jsem tak daleko, že neslyším svého letu, a přece neslyším oddechu světů.

Jdi dále ... dále ... jest třeba, abys zapomněl na to, co jest hlukem.

Zapomněl jsem na to, co jest hlukem, a přece neslyším oddechu světů.

Naslouchej!

V nepochopitelném tichu noci, jež zapomněla, Pán jest zde a tluče na tvé srdce

A slyším oddech světů.

Alleluja! Alleluja!

Č Á S T D R U H Á.

Pohlédli jsme na Neděli se stanoviska Božího. Všimněme si jí se stanoviska lidského.

Práce a odpočinek tvoří život. Toť zákon, jehož nikdo bez trestu smrti neporušuje. Smrt jest přirozeným potvrzením zákona odpočinku. Boží slovo k Mojžíšovi nedovoluje nám, abychom na ně na okamžik zapomněli.

Musíme dávat i přijímat, pracovat i odpočívati, či spíše musíme zemřít. Odpočinek nejen že se s prací snáší. Jest jí svrchovaně a přísně nezbytný. Dovedete-li si představit moře s přílivem bez odlivu, pochopíte člověka pracujícího bez odpočinku, a bude-li duha obrazem zoufalství, bude odpočinek nepřitelem a sokem práce.

Ať jakkoliv chápeme slovo *práce*, zákon odpočinku dosáhne vždy svého nezbytného naplnění.

Než mluvmе o práci s největší jasností. Mluvmе o dělníku, jenž se odřiká odpočinku sedmého Dne, mluvmе o chudém.

Mezi slovy, jež se nejčastěji vyskytují v Písmě, v řeči Církve a životě svatých, čteme dvě jména, jež jsou téměř stále pospolu, jež se nemohou opustiti, jež na sebe volají a sobě odpovídají; tato dvě slova jsou:

Bůh a chudý.

Taková jest spojitost, že jsme jisti, když slyšíme jedno jméno, že za okamžik zaslechneme i druhé. Toť

téměř dojem, jež poskytuje rým, když nasloucháme veršům. Řekli bychom, že tato dvě slova, Bůh a chudý, se rýmují navzájem v nějakém neznámém jazyku, jehož nadlidské stopy, zabloudivší k nám, nám připomínají gigantickou a zapomenutou poesii.

Nuže chudý potřebuje sedmého Dne. Kdo porušuje Neděli, bouří se tím i proti slávě Boží i proti Božímu milosrdenství. Zájmy Boha, můžeme-li tak mluvit, a zájmy chudého jsou vždy totožny. Slova posledního soudu nás o tom poučují. Bída a sláva, obě dvě hlásají odpočinek sedmého Dne. Bůh a chudý vyřezávají týž křik. I vůl potřebuje odpočinku svého pána. Živočichové mluví svým způsobem, jako slabá a téměř neslyšná ozvěna, o zákonu světa, jehož neznají, avšak jehož tíhu cítí na svých údech po práci šesti dnů. Mezi Bohem a Mojžíšem nebylo zapomenuto na vola.

Vše nalézá své umístění mezi takovými vznešenostmi, a není nepatrné věci pro toho, jenž vidí nezbytnost stebel travních. Kdo chápe, rozhlížeje se, večnost, neuznává žádného stvoření za nehodna svého pohledu.

Chcete vědět, kde jest v tom osvěta? Pohlédněte tváří v tvář Bohu a tváří v tvář chudému. Tyto dva pohledy podávají vždy týž soud.

Odpočinek jest svrchovanou nutností, dělník, jenž neodpočívá v Neděli, odpočívá v pondělí; neboť nutně potřebuje oddechu.

Satan, jenž je opicí Boha, usiluje jako vždy o parodii.

Pán si vyvolil svůj Den, i Satan chtěl svůj.

Pondělní odpočinek připravuje dělníku Satan.

Neděle jest odpočinkem svatyně.

Pondělí jest odpočinkem hospody.

Jsou dvě číše, číše Neděle a pondělí. A na dně každé z nich jest opojení.

Neděle by přiblížila člověka k Andělu.

Opilství pondělní vrhá ho pod zvíře.

Opojení jest zjevením. Vidím v tom důkaz nesmírné potřeby, jež žene člověka, aby unikl sám sobě, a jež by ho měla ponořiti v opojení Ducha Svatého.

Odpočinek nedělní jest pro dělníka samotnou podmínkou práce šestidenní.

Odpočinek pondělní jest základem lenosti šestidenní.

Odpočinek v Neděli pudí k činnosti.

Odpočinek v pondělí vede k nečinnosti.

Odpočinek v Neděli staví a tvoří pořádek

Odpočinek v pondělí staví a tvoří nepořádek.

Odpočinek v Neděli jest šetrností i připravuje ji.

Odpočinek v pondělí jest zkázou i připravuje ji.

Odpočinek v Neděli jest i tvoří mír v rodině.

Odpočinek v pondělí jest i připravuje rodinný rozbroj. Nářek a běsnění jej provázejí a následují.

Neboť rodina, toť společnost.

Odpočinek v pondělí jest hádkou v domě a bitkou na ulici.

Odpočinek v Neděli zanechává zářivou stopu, jež osvětluje práci šesti dnů.

Odpočinek v pondělí má v patách kouř, jenž zatemňuje týden.

Odpočinek v Neděli jest úrodný.

Odpočinek v pondělí jest neplodný.

Odpočinek v Neděli jest styčným bodem míru mezi dělníkem, vědcem a umělcem, jenž tvoří soulad mezi jejich dušemi a pracemi.

Odpočinek v pondělí plodí záští a živí lenost,

Odpočinek v Neděli jest tmelem města.

Odpočinek v pondělí jest rozpouštědlem.

Odpočinek v Neděli jest podstavcem všech velkých pomníků.

Odpočinek v pondělí jest pracovnou, v níž se vyrábí směs, v níž mají původ všechny veliké pohromy.

Neboť slovo, jímž jsme pohrdli, mění se v čin, a kdo nechtěl slyšeti, konečně vidí.

Spatřili jsme.

Čím vyšší jest slovo a čím se stalo nejasnějším, mlhavějším, prázdnějším, směšnějším, tím jest jeho naplnění pádnější, důraznější, viditelnější, makavější, hmotnější.

Uštěpačný výsměch človíčka, jenž praví, že Světci jsou snílkové a Prorokové blázni, chystá zkázu, rány nožem, rány z pušky, rány dělové, vraha, šílení, oheň.

Řekněte mi, že přísně vzato, dělník, jenž pracoval v Neděli, může pracovat i v pondělí, a že tím netřeba se báti hospody a jejích důsledků.

Zkoumejme bez hádání tuto nepravděpodobnou myšlenku.

Jestliže dělník, jenž pracoval v Neděli, odpovídá v pondělí, společnost jest divošská.

Pakliže dělník, jenž pracoval v Neděli, pracuje i v pondělí, společnost jest surová.

XII.

Stav divošský spočívá v neomezeném a nespravedlivém rozvoji choutek jednotlivcových. V divošském státě společnost, poněvadž jí není, nechrání jednotlivce proti jednotlivci. Jest zaměněna postavením vedle sebe. Nejsilnější zatlačuje nebo zabíjí nejslabšího. Divošství jest úkladná vražda všech jedincem.

Stav barbarický jest *neomezeným a nespravedlivým* rozvitím choutek společenství. V barbarství společnost, poněvadž jí není, nechrání nikoho proti sobě; jest nahrazena společenstvím. Obluda, jež jest nejsilnější a jež se nazývá *všichni*, zatlačuje a zabíjí jednotlivce. Barbarství jest větším opakem lidskosti než divošství, neboť množství, stavší se utlačovatelem, jest tupější a krutější než jednotlivec. Obluda *všichni*, rozběsnivší se, chytivá a hltavá, jest neschopnější poučení nebo obměkčení než jednotlivec nebo živočich. Stav barbarický více se přičí přirozenosti než život živočišný nebo rostlinný nebo jednoduše molekulární.

Divošství jest vraždou všech jednotlivcem. Barbarství jest vraždou jednotlivce všemi.

A barbarství plodí ještě, jako přídavek, divošství, neboť zběsilé množství, zabývajíc se ničáním, pálením a zabíjením, vydává jednotlivce ukrutností druhého.

Civilisace jest zákonitým zastáváním práv jednotlivcových, chráněním, stanoveným a posvěceným rozumnou společností.

Ve stavu civilisace každý člověk jde svou cestou, podle svých náklonností a zvláštního povolání, pod ochranou spořádané společnosti. V civilisovaném státě jest moc vznešeným lidským i božským posvěcením společnosti. Svrchovaná moc má býti ramenem síly, jež jest vztaženo k ochraně rozumu i lásky proti jejich nepřátelům, a aby jimi otevřelo brány dráhy života, jímž se zákonně prochází.

Znakem divoštví jest domácí válka. Znakem barbarství jest válka všeobecná. Ziskem civilisace jest vznešený mír, jenž jest velkolepým zápasem sil, směřujících k slávě.

XIII.

Jestliže člověk pracující rukama potřebuje pod trestem smrti Svatého Odpočinku, pak ti, kdož jinak pracují, jsou podrobeni téže nezbytnosti, a tato nerozdílnost, kdyby ji viděli a cítili, spojila by je přátelstvím, jež by je ohromila.

Dělník, vědec, každý, kdo se zaměstnává nějakou prací, jež jest vždy unavující, potřebuje opravdově odpočinku.

Ti, kdož neznají podstaty odpočinku, mohou jej zaměnit za nudu.

Ti, kteří jej znají, vědí, že odpočinek jest přímým opakem nudy, jejím kazijedem, jejím lékem.

Nuda, toť odpočinek pondělní.

Mnoho lidí hledí na Odpočinek Páně jako na nudný. Někteří z nich se pokládají za křesťany a to za *dobré*. Obávají se však, že se Pán ve věčnosti vyvoleným znudí.

Zapomínají, že Bůh jest *Čin sám* a že Ježíš Kristus přišel rozžehnouti oheň na zemi.

A poněvadž lidé zamítli jeho oheň, Satan zanítil svůj.

Odpočinek nedělní jest usebráním.

Musí však býti organický a nikoliv mechanický.

Neděle jest klaněním v *Duchu* a v *Pravdě*.

Země, praví Jeremiaš, jest plná zpustošení, poněvadž na ní není nikoho, kdo by rozjímal *ve svém srdci*.

Usebrání jest rozjímání srdce.

Člověk se rozptýlil a usebírá se.

Plýtvá sebou, obnovuje se.

Dal druhým, žádá na Bohu.

Člověk přemítá ve svém duchu, když se obírá zevnějškem; přemítá ve svém srdci, když se usebírá v hloubi sebe.

Neděle jest dnem srdcem.

Vzpomínky člověkovy na jeho styk s Bohem jsou v tento den hlubší a důvěrnější.

Den Boží se podobá tichu půlhodiny, o níž se mluví v Apokalypse.

Život lidský jest naplněn ranami a záludnými nepokoji. Jest zápasem, v němž jednotlivec bije druhé i sam sebe.

Co věcí se přihodí v týdnu, jež žádají nápravy!

Kdyby svět byl křesťanský, nebylo by důvěrné a duchovní usmíření bytostí, stvořených Nedělí, jedním z příprav, jedním ze slavností svítání?

Odpočinek Neděle jest strážným Andělem života.

Člověk přijímá pořádek, jehož krásy nechápe. Bere jej jako rozmar a bouří se. Když vypoví poslušnost, to smrt se ho zmocňuje jako své kořisti.

Člověk trpí a umírá. Chápe strašlivou zkouškou moc pořádku, jež přijal.

Věcí vnější, o nichž se domníval, že jsou neúčastny tohoto pořádku, jeví se na něm závislými, porušenými lidskou neposlušností a připravenými potrestati vinníka. Zdá se, jako by neživé věci byly přichystány k pomstě.

Člověk myslil, že zanedbal vrtoch, že lehce odbyl svévolné, stařecké, nudné a zastaralé nařízení.

Vnesl zmatek v samo srdce života.

Porušil soulad světů mrknutím oka.

Vztáhl ruku na věc vyhrazenou Pánu, jenž ji odňal stvoření. Odvážil se nezměřitelného útoku proti strašnému jménu a posvěcenému odpočinku, a jest příliš krátkozraký, aby jej obsáhl, jeho duch jest příliš úzký, aby jej pochopil, a jeho srdce nemá síly, aby jej zvažilo.

Klanění se Bohu, Jméno Boží, Odpočinek Boha se dotýkají a jdou za sebou v Božích příkázáních i v historii věcí božských.

A když člověk prošel zkušeností draze zaplacenou, ocitá se před slovem, jež byl popřel, a praví ve svém srdci:

Kdybych byl věděl!

XIV.

Písmo se začíná Genesí a končí Apokalypsou.

Genese i Apokalypsa, obě dvě hlásají den odpočinku. Genese nám mluví o odpočinku Boha stvořitele; Apokalypsa o odpočinku Boha vykupitele.

Archa Noemova zakotvila po potopě na hoře Araratu, když sedm barev, jež se poprvé zjevily, hlásalo nebi i zemi, že byla uzavřena smlouva.

Sedm svátostí zjevilo nebi i zemi, že se vyprýštilo sedm pramenů, jimiž krev Vykupitelova měla oplodnit století.

Sedm darů Ducha Svatého, jež dokončují, dovršují a osvětlují dílo Boží, hlásalo nebi a zemi, že Pán našel místo odpočinku v duši světců.

Věci lidské, pokud jsou spravedlivé a správné, jsou jimi s jediného hlediska, v jediné souvislosti, v jediném bodu. Jest vzácné a snad nemožné, aby nějaký řád čistě lidský neplatil za své úspěchy velkými škodami. Často závady jsou takové, že končíme otázkou, na kterou stranu se nachýlí vážky. Závady leží v přirozenosti věcí čistě lidských, a nejlepší uzpůsobení nebo nejlepší podmínky nemění pravdy, že jsou jisté hranice, jež v nás vzbuzují touhu a lítost po ostatním.

Život lidský se skládá z tolika prvků, že jest velmi nesnadno hleděti si určitých zájmů, bez porušení nebo opominutí zájmů druhých. Zaměstnáváme se tím, zaměstnáváme se oním. Žádný

z nich není spokojen svým údělem a třetí naříká, že byl zapomenut. Toť zápas, boj, věčné a stálé volání, jež křičí proti druhým zájmům, jež vedou při ve jménu jednoho proti druhému. A leckdy lidská moudrost končí prozatímním smírem, špatně přijatou obětí, velmi nedokonalou dočasnou pomocí.

Božské slovo působí opačně. Nasloucháme-li mu, cítíme, že jest pravdivé pravdou plnou, vnitřní, pravdivé do poslední písmenky.

Odpočinek Neděle, toť hlavní zákon všeobecný, uložený všem, prospívající všem a nikomu neškodící. Má, přináší, dává pravdu, jež obemyká stvoření, zavazuje každou stvořenou bytost a závazkem tím ji chrání. Tento závazek jest slitováním, světlem, dobrodiním.

Pravdivý se stanoviska Boha, správný se stanoviska člověka, správný se stanoviska každého člověka, ať má jakékoliv zaměstnání anebo práci, správný se stanoviska živočichů, správný se stanoviska přírody, se stanoviska věcí viditelných a viditelných zájmů, správný se stanoviska věcí neviditelných a neznámých zájmů, správný se stanoviska jednotlivcova, správný se stanoviska společnosti, správný v čase i ve věčnosti, sloučený s pravdou i zákony i náhodami rukou, jež sestavila hvězdy do souhvězdí, hlásaný ústy toho, jenž ví vše, posvěcený jeho všemohoucím ramenem, zákon Neděle zahaluje bytosti i věci ve svou moudrost a ve svou hloubku. Nikdo ho neporušuje ani se mu nevyhne, aby tím nezpůsobil nějaký zmatek zároveň viditelný i tajemný, zdánlivě zjevný, v hloubce však neproniknutelný.

Znesvětitel Neděle vidí jen zdánlivě svůj čin. Nepozoruje, čeho se ve skutečnosti dopustil. Vidí svůj hmotný skutek, nevidí však svého činu duševního. Nemůže ho sledovati bludištěm věci.

Jest příliš krátkozraký, aby dohlédl svého útoku. Kdyby náhle se rozšířivší obzory mu odhalily tajemství života a smrti, byl by divadlem, jež by se mu objevilo, sražen jako bleskem. Kdyby mohl sledovati svůj útok stvořením a spatřiti své dílo, jak dochází naplnění tam, kde se naplňuje, pocítil by tíži božského slova. Pochopil by, čím jest neposlušnost vůči Tomu, jenž mluví, vševidoucímu, vševědoucímu a všemohoucímu. Kdyby jej mohl sledovati do toho chrámu, spatřil by jej ve věčnosti souzeného spravedlností nebo slitováním.

Hle jiný způsob, jímž vyjadřujeme tutéž pravdu. Jméno toho, který posvětil Neděli svým vzkříšením, jest

Ježíš.

Ježíš značí Spasitel. Ten, jenž vyžaduje nedělního odpočinku, zemřel pro spásu lidí, jest jejich Spasitelem. Abychom vystihli hloubku rozkazu, jest třeba, abychom poznali hloubku jména toho, jenž rozkazuje. Nařizuje ústy všeobecné církve. Příkazuje odpočinek nedělní. Příkazuje jej ve svém slitování, aby člověk nepadl pod břemenem, ve své spravedlnosti, aby nejsilnější nenadužíval nejslabšího, ve své slávě, aby úděl Páně byl dán Pánu.

Shrňme všechno.

Výjimka potvrzuje pravidlo. Neděle jest Strážným Andělem téhodne.

Abychom obsáhli úkol, jenž nám je tak výjimečně označen, bylo by třeba změřiti Odpočinek Boha v něm samém a odpočinek Ježíše Krista v jeho vzkříšení. Nejlépe vidíme věci nepatrné.

Slovo Boží jest tak všeobecné jako pronikající, tak pronikající jako všeobecné. Proniká prudčeji než hrot meče, jest hlubší než Oceán, širší než nebesa, hřmí s větší silou než bouře.

Čas a věčnost prodlužují svou ozvěnu. Ozvěna všech horstev, ozvěna všech údolí, ozvěna všech propastí opakuje a bude opakovati:

A pravil Bůh k Adamovi: „Budeš jísti se všech stromů Ráje.“

„Nepožiješ však se stromu Poznání Dobrého a Zlého. V den, kdy s něho pojíš, smrti zemřeš.“

A pravil Bůh k Mojžíšovi řka:

„Promluv k synům Israele a rci jim: „Ostříhejte mé soboty, neboť jest znamením mezi mnou a vámi v pokoleních, abyste dobře věděli, že já jsem Pán, jenž vás posvěcuje. Ostříhejte mé soboty, neboť jest svatá: kdo ji poruší:

„Smrti zemře.“

KNIHY DRUŽSTVA PŘÁTEL STUDIA

1. H. Belloc, <i>Cesta do Říma</i>	Kč 22.—
2. T. de Quincey, <i>Johanna z Arcu</i>	" 10.—
3. Sv. Bonaventura, <i>Život sv. otce Františka</i>	Rozebráno.
4. Bl. R. Maurus, <i>Život blažené Máři Magdaleny
a její sestry sv. Marty</i>	Kč 24.—
5. K. Edschmid, <i>Šestero ústí. Povídky</i>	" 18.—
6. P. Claudel, <i>Den sedmý odpočinkem. Drama</i>	" 14.—
7. Fulcher, <i>Historie Jeruzalémská aneb Děje křest.
rytířstva na výpravě do svaté země</i>	" 30.—
8. P. Claudel, <i>Patro velkých ód s processiónálem</i>	" 25.—
9. A. Hello, <i>Divné příběhy. Povídky</i>	" 36.—
10. F. Jammes, <i>Růženec ve slunci. Povídka</i>	" 15.—
11. M. Kalvatová, <i>Zjevení přesvaté Panny na hoře
La Saletské</i>	" 10.—
12. B. Reynek' <i>Žizně. Básně</i>	" 20.—
13. P. Claudel, <i>Tři básně z války</i>	" 2.—
14. F. Konečný, <i>Život sv. Dominika</i>	" 30.—
15. <i>Almanach III. řádu sv. Františka</i>	" 14.—
16. Křišťan, <i>Život sv. Václava a sv. Ludmily</i>	" 18.—
17. J. Carbey d'Aurevilly, <i>Ženatý kněz. Román</i>	" 34.—
18. <i>Kvítky slavného pána sv. Františka a jeho bratři</i>	" 28.—
19. J. Karásek ze Lvovic, <i>Legenda o ct. M. Elektě</i>	" 16.50
20. Sv. Terezie Ježíšova, <i>Meditace duše o Bohu</i>	" 8.—
21. Bl. Grignon z Montfortu, <i>O pravé pobožnosti
k Paně Marii (lepší vydání Kč 20.—)</i>	" 15.—
22. Dr. Al. Lang, <i>Jacopone da Togi</i>	" 20.—
23. J. Barbey d'Aurevilly, <i>Rytíř des Touches</i>	" 24.—
24. H. Ghéon, <i>Člověk narozený z války. Konverse
(lepší vydání Kč 20.—)</i>	" 12.—
25. A. Rezimov, <i>Rybník. Román</i>	" 27.—
26. F. Jammes, <i>Farář ozeronský. Povídka</i>	" 20.—
27. A. Hello, <i>Den Páně</i>	" 30.—
28. Missál Slověnský: <i>Čiň i pravilo mši</i>	" 30.—
29. Durych, <i>Obrazy</i>	" 20.—
30. Chesterton, <i>Klub podivných živnosti</i>	" 9.—
31. A. Lang, <i>Chlubínský poutník</i>	" 36.—
32. Jammes, <i>Kniha o svatém Josefu</i>	" 10.—
33. Sv. Řehoř Vel., <i>Čtyři knihy rozmluv</i>	V tisku
34. A. Lang, <i>Jindřich Suso</i>	" 35.—

Družstvo přátel studia

sp. s r. o. v Praze